

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0520U101557

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 01-11-2020

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Стрижачук Федір Васильович

2. Strizhachuk Fedir V.

Кваліфікація: к. філос. н., 09.00.14

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор наук

Аспірантура/Докторантура: ні

Шифр наукової спеціальності: 09.00.14

Назва наукової спеціальності: Богослов'я

Галузь / галузі знань: Не застосовується

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Не застосовується

Дата захисту: 26-10-2020

Спеціальність за освітою: Богослов'я та релігієзнавство

Місце роботи здобувача: Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова

Код за ЄДРПОУ: 02125295

Місцезнаходження: вул. Пирогова, 9, м. Київ, Київ, 01601, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): Д 26.053.21

Повне найменування юридичної особи: Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова

Код за ЄДРПОУ: 02125295

Місцезнаходження: вул. Пирогова, 9, м. Київ, Київ, 01601, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова

Код за ЄДРПОУ: 02125295

Місцезнаходження: вул. Пирогова, 9, м. Київ, Київ, 01601, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації:

Коди тематичних рубрик: 21.31.51.11

Тема дисертації:

1. Ренесанс доктрини про Трійцю у сучасному західному богослов'ї
2. Renaissance of the doctrine of the Trinity in modern Western theology

Реферат:

1. У дисертації вперше у вітчизняному богослов'ї здійснено цілісне комплексне дослідження відродження доктрини про Трійцю в західному богослов'ї ХХ ст. Встановлено, що доктрина про Трійцю є ключовою доктриною християнської богословської традиції. Християнське вчення про Бога як Трійцю є унікальним і виділяє християнство з-поміж світових та національних релігій та філософських концепцій Бога. Однак воно може слугувати майданчиком для діалогу з іншими релігійними традиціями. У перші століття формування християнського богослов'я доктрина про Трійцю була ключовою доктриною у розв'язанні богословських і практичних проблем. Проте після формування і утвердження в патристичний період богослов'я доктрина про Трійцю не здобула належної уваги, вона почала відходити на маргінальні позиції богословського дискурсу, а в ХІХ ст. відбувся її глибокий занепад. Маргіналізація доктрини про Трійцю поширилася на церковне життя. У ХХ ст. в християнському богослов'ї відбувся ренесанс доктрини про Трійцю. Його

ініціаторами були Карл Барт і Карл Ранер. Вони заново відкрили важливість доктрини про Трійцю і зробили її центром і конститутивною передумовою християнського богослов'я. К. Ранер викривав «антитринітарну сором'язливість» і закликав повернути доктрині про Трійцю належне місце. Розвиток доктрини про Трійцю в богослов'ї Ю. Мольтманна, В. Панненберга, Р. Дженсона, І. Зізіуласа та інших в другій пол. XX ст. став zenітом тринітарного богослов'я. У богослов'ї Ю. Мольтманна розвивається соціальна концепція Трійці, яка надалі стає домінантною концепцією в тринітарному богослов'ї. Соціальна концепція Трійці робить наголос на трьох божественних Особах, а єдність Трійці стає концептуальною проблемою, яка вирішується впровадженням ідеї перихоретичної єдності Отця, Сина і Духа. Тринітарне богослов'я В. Панненберга розвивається в широкому історичному контексті. В. Панненберг переосмислює концепцію походження божественних Осіб, застосувавши ідею самодиференціації, за якою кожна божественна Особа отримує свою ідентичність від іншої Особи. Для концептуалізації єдності Трійці він вводить концепції «дух», «силове поле» і «любов». Р. Дженсон критикує статичні метафізичні категорії «позачасовість», «простота» «субстанція» і пропонує динамічне тринітарне вчення про Бога. Доктрина про Трійцю – це ідентифікація християнського Бога. Отець, Син і Дух є персонажами божественної драми. Православний богослов І. Зізіулас, спираючись на тринітарний персоналізм Отців-каппадокійців, розвинув реляційну онтологію, яка пояснює природу Бога, церкви і людини. К. Лакуня критикує розмежування між теологією та ікономією і вважає Трійцю таємницею спасіння. М. Еріксон вводить доктрину про Трійцю в дискусії євангельських богословів, залучаючи Біблію, богословську традицію і метафізику як інструменти для створення тринітарного синтезу. Т. Торранс створює онтологічну концепцію Трійці, спираючись на триступеневу наукову методологію. Ренесанс тринітарного богослов'я став не лише надбанням теоретичних спекуляцій про Бога, доктрина про Трійцю стала парадигмою для інших сфер богослов'я і християнських практик. Тринітарне богослов'я активно інтегрується в еклезіологію. М. Вольф вступає в діалог із католицькими, православними і протестантськими богословами і створює євангельський тип еклезіології, в якій Трійця є прообразом для церкви. Богослов визволення Л. Бофф застосовує соціальну концепцію Трійці не лише як прообраз для церкви, але також і для формування окремої особистості і цілого суспільства. Практика богослужіння також зазнала впливу доктрини про Трійцю і усвідомлює свою тринітарну природу. У тринітарному богослужінні спільнота віруючих, натхненна Святим Духом, бере участь у спілкуванні Отця і Сина. Богослужіння є даром триєдиного Бога. Місія теж є не лише завданням церкви. Посилання Богом Отцем Сина і Духа у світ є парадигмальним вираженням божественної місіонерської дії. Концепція *missio Dei* триєдиного Бога розглядає місію передусім як діло Бога і запрошує церкву долучитися до цієї місії.

2. The doctrine of the Trinity is a key doctrine of the Christian theological tradition. The Christian doctrine of God as the Trinity is unique, and it distinguishes Christianity from world and national religions and philosophical concepts of God. However, it can serve as a platform for dialogue with other religious traditions. In the first centuries of the formation of Christian theology, the doctrine of the Trinity was a key doctrine in solving theological and practical problems. However, after the formation and endorsement of the doctrine in the patristic period, the doctrine of the Trinity did not receive due attention, it began to move to the marginal positions of theological discourse, and in the 19th century its deep decline occurred. The marginalization of the doctrine of the Trinity has spread to the church life. In the twentieth century in Christian theology, the renaissance of the doctrine of Trinity took place. Its initiators were Karl Barth and Karl Rahner. They rediscovered the importance of the doctrine of the Trinity and placed it as a center and constitutive premise of Christian theology. K. Rahner criticized “anti-trinitarian shyness” and called for the return of the doctrine of the Trinity to its proper place. The development of the doctrine of the Trinity in the theology of J. Moltmann, W. Pannenberg, R. Jenson, J. Zizioulas and others in the second half of the twentieth century became the zenith of trinitarian theology. In the theology of J. Moltmann, the social concept of the Trinity has been developed, which later becomes the dominant concept in trinitarian theology. In the social concept of the Trinity the emphasis is on three divine Persons, and the unity of the Trinity becomes a conceptual problem, it is solved by introducing the idea of perichoretic unity of the Father, the Son, and the Spirit. The trinitarian theology of W. Pannenberg has been developed in a wide historical context. W. Pannenberg reconstructed the concept of the origin of divine Persons, applying the idea of self-differentiation,

according to which each divine Person receives his identity from another Person. To conceptualize the unity of the Trinity, he introduces the concepts of “spirit”, “force field” and “love”. R. Jenson criticizes the static metaphysical categories of “timelessness”, “simplicity” and “substance” and offers a dynamic trinitarian doctrine of God. The doctrine of the Trinity is the identification of the Christian God. The Father, the Son, and the Spirit are the characters of the divine drama. The Orthodox theologian J. Zizioulas, relying on the Trinitarian personalism of the Cappadocian Fathers, developed a relational ontology that explains the nature of God, the church and humanity. C. LaCugna criticizes the distinction between theology and economy and considers the Trinity as a mystery of salvation. M. Erickson introduces the doctrine of the Trinity into the theological discussions of evangelical theologians employing the Bible, theological tradition and metaphysics as tools for creating a trinitarian synthesis. T. Torrance creates the ontological concept of the Trinity using a three-stage scientific methodology. The renaissance of trinitarian theology does not belong to the theoretical speculations about God, the doctrine of the Trinity has become to be the paradigm for other areas of theology and Christian practices. Trinitarian theology is actively integrating into ecclesiology. M. Volf enters into dialogue with Catholic, Orthodox and Protestant theologians and creates an evangelical type of ecclesiology in which the Trinity is a archetype for the church. Liberation theologian L. Boff uses the social concept of the Trinity not only as a prototype for the church, but also for the formation of a personality and the whole society. The practice of worship is also influenced by the doctrine of the Trinity and it is aware of its trinitarian nature. In Trinitarian worship, a community of believers inspired by the Holy Spirit participates in the fellowship of the Father and the Son. The worship is a gift from the triune God. Mission is also not only the task of the church. The sending of the Son and the Spirit by the Father to the world is a paradigm expression of divine missionary action. The concept of Missio Dei considers the mission in the first place as the work of God and invites the church to join the mission.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки:

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності:

Підсумки дослідження:

Публікації:

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації:

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Соловій Роман Павлович
2. Soloviy Roman P.

Кваліфікація: д. філос. н., 09.00.14

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Соловій Роман Павлович

2. Solovii Roman P.

Кваліфікація: д. філос. н., 09.00.14

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Філоненко Олександр Семенович

2. Filonenko Oleksandr Semenovych

Кваліфікація: д. філос. н., 09.00.14

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Саган Олександр Назарович
2. Sahan Aleksandr Nazarovych

Кваліфікація: д. філос. н., 09.00.11

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Завійський Роман Петрович
2. Zaviiskyi Roman Petrovych

Кваліфікація: д.б, 09.00.14

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Рецензенти

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Чорноморець Юрій Павлович

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Чорноморець Юрій Павлович

